

Slovenski dom

Štev. 112.

V Ljubljani, v torek, 19. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 716:

Uspešni letalski nastopi nad Malto

Uradno vojno poročilo št. 716 pravi:
Običajno delovanje oglednic in topništva v Cirenajki.

Letalski oddelki Osi so med nastopi posameznih lovcev nad Malto sestrelili štiri angleška letala vrste »Spitfire« ter eno letalo vrste »Curtiss«, šesto letalo pa so obstreljevali s strojnimi in ga zažgali na tleh.

Eno naše letalo se ni vrnilo v oporišče.

Komisar za preskrbo Libije poroča Duceju

Rim, 19. maja. s. Duce je v navzočnosti ministra za italijansko Afriko sprejel nar. sv. dr. Renata Trevisana, glavnega komisarja za preskrbo in za vzporeditev vojnega gospodarstva pri libijski vladi. Ta je predložil obsežno in z dokazi oskrbljeno poročilo o ureditvi in delovanju preskrbe ter o ureditvi porabe živeža po navodilih ministrstva za italijansko Afriko in o popolnem sodelovanju z vojaškimi oblastmi. To je zagotovilo redni potek civilnega življenja v Libiji med sedanjo vojno. Duce je poročilo vzel na znanje, pohvalil dosežene uspehe ter dal navodila za nadaljnje delo glavnega komisarja.

Naloge in uspehi italijanskih oboroženih sil

Poročila na sejah senatne komisije za proračun ministrstev za vojsko, mornarico in letalstvo

Rim, 19. maja. s. Finančna komisija je imela sejo s komisijo oboroženih sil za pregled proračuna 1942-1943. Sejo je vodil predsednik senata Suardo, vlado pa so zastopali minister za italijansko Afriko ter podtajniki za vojsko, mornarico in finance. Pred začetkom razprave je spregovoril predsednik in dejal:

»Tovariši senatorji! Kar se da huda vojna, ki divja po vseh celinah, zahteva, da se sleherni dejanje našega osebnega in političnega življenja ravna po njej ter da omejimo in neizprosno odpravimo vse, kar ni strogo določeno, da ojačuje vojne napore naroda. Zaradi tega se premišljeno podrejam žalostni, pa najvišji službi, kakor je to naša navada, in tej dolžnosti. Ko začnemo pregled proračuna, se odrekamo pravici, da bi izkazovali čast visokemu in dragemu spominu umrlih senatorjev te prvemu med njimi, Amedeu Savojskemu, slavnemu knezu, ki se je že dvignil med legendarne podobe junakov domovine. Imeli bomo to proslavo na plenarni seji in s slovesnim obredom, po neje, ko bodo v luči zmage utešeni duhovi, ki so jo hoteli in jo pripravljali. Danes je boj. Naša misel se z obdobjem polnim priznanj in ter z gorečimi voščili obrača k vsem našim vojakom na zemlji, na morju in v zraku, ki se pod poveljstvom vedno zmagovalnega Kralja, pod nezmotljivim vodstvom Duceja, z neustrašeno dušo, z neukrotljivo vero, z železno voljo do žrtve ne prenehoma pomikajo k zanesljivi zmagi našega orožja. Tovariši senatorji, pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju!« (Zelo živahno odobravanje).

Poročevalec o proračunu ministrstva za vojsko, senator Giuria, je najprej obravnaval izdatke ter v obsežnem prikazu dogodkov in skušenj iz velikega spopada poudaril, da je leto od aprila 1941 do danes bogato slavnih dogodkov. Italijanske čete so si nabrale obilno žetev lovorja in so svet spravile v začudenje zaradi svoje hrabrosti, zaradi vztrajnega odpora, zaradi višine in plemenitosti svojih žrtv, za katere jih je navduševal veliki vzgled ponesnega savojskega kneza.

Se nikdar dozdaj ni noben spopad dosegel tolikega obsega in se tako globoko zasekal v življenja narodov. Vedno večji pomen dobiva tudi civilna priprava na vojno. Italiji ne manjka niti daljnovidne previdnosti, niti smela za organizacijo in italijansko ljudstvo si je že prisvojilo obleko reda in discipline in sicer po zaslugi fašistovske vlade.

Zaradi tega je bilo pri vojnem delovanju mogoče uporabljati in docela biti kos novim načinom vojne umetnosti glede presenečenja, glede manevriranja, glede obleganja, glede sodelovanja med posameznimi oboroženimi panogami, za kar srečno skrbi enotno poveljstvo. Različne vrste orožja so se prilagodile novim zahtevam in dosegle napredek. Govornik je končal z besedami:

»Dolga in z zaprekami posejana je pot, po kateri hodimo in njen glavni cilj, zmaga. Kosi našega mesa zaznamujejo robuve te poti in namaka jo dragocena kri naših padlih, ki imajo vsi, od junaškega kneza pa do najponižnejšega pešaka pravico do našega čestitja in do naše hvaležnosti.«

Odprava podružnic pri nemških denarnih zavodih

Berlin, 19. maja. s. Zaradi načrta o zbiranju vseh sil so se veliki zasebni denarni zavodi v Nemčiji odločili odpraviti za čas vojne določeno število podružnic, in sicer nekako 10 odstotkov. Tako bodo meseca maja v vsej Nemčiji zaprli 220 podružnic. Pri tem bo najboljši sodelovala nemška prestolnica, kjer bodo začasno odpravili vsega 125 takih podružnic. Počlošno bodo ravnale tudi hranilnice in tako imenovane ljudske zadrzne kreditne banke. List »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča, da ne gre precejevati števila osebja, ki bo s tem na razpolago za vojne namene. V podružnicah in ostalih denarnih zavodih, ki so jih zdaj zaprli, so osebe, ki so tako in tako skrili na najmanjše število. Večina ostalih pa bo nameščena v večjih denarnih zavodih, kjer se delo naraslo.

Mussolinijeve izjave na seji vrhovnega vodstva fašistovske stranke

Uspeh novega posojila, uspeh zbiranja volne ter manifestacije na Sardiniji dokazujejo pravilno razpoloženje italijanskega ljudstva po dveh letih vojne

Rim, 19. maja. s. V Beneški palači se je pod Ducejevim predstvom sešlo državno vodstvo fašistovske stranke. Navzoči so bili vsi člani. Preden se je seja začela, je Duce dal naslednje izjave:

»Trije dogodki so zadnje čase dokazali, kakšno je duševno razpoloženje italijanskega ljudstva ob koncu drugega leta vojne.

Prvi dogodek je uspeh posojila, ki je brez posebnih propagandnih prizadevanj za štiri milijarde lir presešlo celotni znesek poprejšnjega posojila. Italijanski vlagatelj je na najotipljivejši način potrdil svojo vero v državni denar in finance ter v zmagovalni izid vojne.

Z moralnega stališča je bilo še pomembnejše darovanje volne, darovanje, ki ga je zaradi njegove vesoljnosti in spontanosti ter zaradi njegovih praktičnih uspehov treba smatrati kot nekak slovesen plebiscit ter kot dokaz ponosne ljubezni do naših oboroženih sil. Dan 15. maja, ko se je končalo nabiranje volne, je treba postaviti ob bok 18. decembru 1935, dnevu prstanov. Kakor so prstani, podarjeni sredi obleganja Zveze narodov,

služili naslednje poletje za plačilo petnajstih milijonov stotov tujeja žita, ki smo ga zaradi pomanjkanja domačega uvozili, tako bo volna, ki je bila podarjena danes, pomagala varovati naše vojake vseh vrst pred hudo zimo. Ti vojaki bodo zaradi tega imeli novo pobudo, da tolčejo sovražnika in da tako dosežejo zmago.

Končno sem pa med svojim potovanjem po Sardiniji mogel po sedmih letih odsotnosti ugotoviti, da je na vseh področjih bil dosežen znaten napredek, da pa je treba še veliko storiti, da bo to treba storiti med vojno in po njej. S politične-

ga stališča se je po mestih in po vaseh v posameznih manifestacijah še enkrat pokazala visoka moralna trdnost ponosnega bojevnika plemena kakor je sardinjsko, brezpogojna vera v zmago ter popolna privrženost ustanovam fašizma.

Tajnik fašistovske stranke je potem bral svoje poročilo, sestavljeno po podatkih posameznih zveznih tajnikov. Po poročilu se je oglasil k besedi Duce, govorila sta pa še ministra Bottai in Ricci.

Seja, ki je trajala dve uri, se bo nadaljevala v petek ob 17.

Nemško vojno poročilo:

Bitka oklepnih vozil pri Harkovu

29 angleških letal sestreljenih pri napadu na nemško križarko »Prinz Eugen« — Za 105.000 ton ameriških ladij potopljenih

Hitlerjev glavni stan, 19. maja.

Ostankom pobitega sovražnika na polotoku Kerču se kljub obupni obrambi blizu uničenje.

Pri Harkovu je po protinapadih nemških čet prišlo do bitke med oklepnimi vozovi, v kateri je bilo 56 sovražnih oklepnih voz zbitih. Poleg tega je bilo 54 sovjetskih oklepnih voz po letalskih napadih vrženih iz boja.

Na odseku pri Ilmenskem jezeru so skupine bojnih letal z uničujočimi udarci obdelale zaklonišča sovražnih čet in oskrbovalne čete.

Na Laponskem je po napadu bilo osvojeno novo ozemlje.

V zaledju so madžarske čete po večdnevni bojih potokle skupino sil, ki so jo sestavljale boljševiske tolpe.

Na morju pri Murmansku so nemška letala z bombami zadela 5 velikih prevoznih ladij.

Nad Malto je bilo sestreljenih pet angleških letal.

Kakor je bilo objavljeno po posebnem poročilu, so nemške podmornice ob vzhodni severnoameriški obali, v Karbijskem morju in pred izlivom reke Mississippija potopile 17 ameriških trgovskih ladij s skupno 105.000 tonami. Dve drugi ladiji sta bili po torpedih hudo poškodovani.

Ob angleški obali so lahka bojna letala uspešno bombardirala pristaniške predele pri Folkestonu in Hastingsu. Pred holandsko obalo so iskalec min in ogledni čolni v boju z angleškimi brzimi čolni s topovi poškodovali angleški vlačilec.

Nad Rokavom so nemški lovci brez lastnih izgub sestrelili 15 angleških letal.

V Severnem morju so močne angleške letalske sile brez uspeha napadale križarko »Prinz Eugen«. Odbite so bile s hudimi izgubami. Križarka in ladje v spremstvu so sestrelile 7 lovci in protiletalska obramba pa 22 od napadajočih bombnikov, tako da je sovražnik pri tem napadu izgubil več kot polovico svojih letal.

Trije angleški bombniki so bili sestreljeni nad Nemškim zalivom, pet pa nad zapadnim delom Vzhodnega morja. S tem je angleško letalstvo pri napadih na nemško brodovje, na zasedeno ozemlje in poletih nad nemško obalo večeraj podnevi in v pretekli noči izgubilo vsega 52 letal. V vseh teh

bojih so šli le trije nemški lovci v izgubo, a njih posadke so se mogle rešiti.

Pri uspehih nemških podmornic pred Ameriko se je podmornica kapitana vojne ladje Schachta prav posebno odlikovala.

Narednik Müller iz nekega topniškega oddelka je 17. maja zbil 11 sovražnih oklepnih voz.

Berlin, 19. maja. s. Snoči ni bilo nobenih podrobnosti o bojih, ki divjajo na skrajnem koncu Krima in pri Harkovu. Iz pristojnega vira se je izvedelo le to, da so nemške čete pri Harkovu ne samo prešle v protinapad marveč tudi v napade, ki so Sovjetom prizadejali hude izgube. Izvedelo se je tudi, da je sovjetsko letalstvo večeraj izgubilo 60 letal, od teh jih je bilo 50 sestreljenih v letalskih bojih.

Vesti 19. maja

Madžarske vojaške oblasti so izdale oklic, naj se ženske priglajajo kot prostovoljke za delovno službo. V 24 urah se je priglasilo okoli 20.000 žensk, starih od 16 do 50 let.

S posebnim vlakom je iz Nemčije dopotovalo v Španijo 263 ranjenecov iz španske »sinje divizije«, ki se je borila pri Leningradu.

Japonska civilna uprava na Filipinih je sklenila spremeniti imena poglavitnih trgov, ulic in mostov v Manili. Ta imena so bila ameriška zdej pa jih bodo imenovali po azijskih osebnostih.

Celotni pogled po vojnem obzorju kaže, da imajo povsod v Evropi, v Aziji in v Oceaniji v glavnem pobudo še vedno sovražniki. Vojne trojne zveze lažje izbirajo smeri za pohod in točke za napad kakor zavezniki. Ni dvoma, da nas torej čakajo velike preizkušnje,« piše londonski »Times«.

Japonska komisija za izdelavo ladij, ki mora poskrbeti, da bo do konca leta 1943 narejenih 2300 ladij, sporoča, da je dozdaj bilo izdelanih 130 ladij.

Ameriški vojni stroški so v aprilu znašali 3 milijarde 400 milijonov dolarjev.

Od 10. do 16. maja sta italijansko in nemško letalstvo uničila 472 sovjetskih ter 79 angleških letal, javlja nemški poročevalski urad.

Diplomati obeh držav iz Amerike so večeraj s posebnim vlakom dopotovali v Madrid, italijanski diplomatski zastopniki so potem krenili iz Madrida proti domovini.

Madžarska narodna zdravniška zveza je sklenila zahtevati od prosvetnega ministrstva, naj prepove Judom, da bi se vpisovali na zdravniški oddelek madžarskih vsučilišč.

Teden za uničenje Združenih držav in Anglije se je začel v prestolnici zasedene Kitajske Nankingu. Ta teden prireja propagandno ministrstvo kitajske narodne vlade.

V Kielu je umrl 64 letni nemški admiral Ivan Oldekop, član nemškega mornariškega stana. Od leta 1927 do 1931 je bil vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice.

Od 1. pa do 17. maja so nemške podmornice potopile 97 sovražnih trgovskih ladij s skupno 534.000 tonami. Od teh je bilo 84 ladij s 480.000 tonami torpediranih v atlantskih in ameriških vodah. V treh tednih je torej bilo potopljenih toliko ladij, kolikor so ameriške ladjedelnice najavile, da bodo napravile v štirih mesecih.

Iz Buenos Airesa poročajo, da je bil v Chicagu svetovni judovski shod. Predsednik Roosevelt je zbranim Judom poslal svoje čestitke in jih bodril, naj pomagajo, da bodo Združene države zmagale in da bodo Judje dosti dosegli svoje pravice.

Newyorški dopisnik švedskega lista »Allehanda« je brzojavil, da je oni dan zelo gosta megla legla nad mesto New York in da so zato oblasti zahtevale, naj bodo luči povsod prižgane. Vojaki zastopniki pa so tako ravnanje ostro obsodili, češ da se s tem vsa obala izpostavlja hudi nevarnosti zaradi podmornic Osi, ki delujejo v ameriških vodah.

Na trgovinskih pogajanjih med Nemčijo in Bolgarijo je bilo urejeno tudi vprašanje bolgarskih terjatev do bivše Jugoslavije v znesku 60 milijonov levov.

Dosedaj so ugotovili nad 500 smrtnih žrtv ob priški potresa v južnoameriški republiki Ekvadorju. Vasi Rio Chico in Bellavista sta bili popolnoma uničeni, mnogi drugi kraji pa hudo poškodovani.

Za gospodarski in narodni red v Bolgariji

Sofija, 19. maja. s. Finančni minister je odredil zaplenbo vseh delnic družbe »Granitoil«, največje izdelovalke cementa v Bolgariji, v vrednosti 55 milijonov levov. Brata Juda, lastnika podjetja, nista namreč prijavila obveznic. Zato se bosta morala še posebej zagovarjati. Iz istega razloga je bilo zaplenjeno premoženje mnogih drugih judovskih ttrdk, ki ga je bilo za več milijonov. Policija je sicer obkolila železniško postajo v Sofiji, da bi pregledala vse potnike, ki so ali prihajali ali odhajali. Nekaj sto Judov, ki so potovali brez posebnega dovoljenja, so zaprli. Društvo bivših bolgarskih bojevnikov je po svojem uradnem glasilu zahtevalo od vlade, naj s strogimi ukrepi odpravi prostozidarstvo in številne verske ločine v Bolgariji, ki hudo ogrožajo narodno enotnost. List pravi, da je v Bolgariji še zmeraj kakih dvajset verskih ločin, ki so domala vse poganske.

Odkritje komunističnega vonhustva na Japonskem

Tokio, 19. maja. s. Japonski listi prinašajo uradno poročilo pravosodnega ministrstva o nekaterih aretacijah v neki vohunski zadevi. Vohunska skupina je bila zvezana z mednarodno organizacijo Kominterne ter so jo sestavljali japonski in tuji komunisti. Skoraj vsi japonski člani te organizacije pripadajo višjim slojem. Podatke, ki so jih nabirali, so v glavnem sestavljala zaupna obvestila glede državnih skrivnosti. Uradno sporočilo pravosodnega in notranjega ministrstva obzbuja, da so vohuni mogli delovati že nekaj let ter napoveduje ostrejšo nadzorstvo, da bi se taka dejanja v bodoče preprečila.

Podrobnosti o angleškem napadu na nemško križarko »Prinz Eugen«

Berlin, 19. maja. s. Glede angleškega napada na nemško križarko »Prinz Eugen« poročajo, da je

ta napad izvedlo 40 do 50 angleških letal. Večino teh letal so prestregli že daleč od obale in prav v kratkem jih je bilo 18 zbitih. Drugih 11 je kmalu nato sestrelilo protiletalsko topništvo in pa topovi z vojnih ladij. Nasprotnik je torej vsega izgubil 29 letal. Kakor znano je napad bil docela neploden ter je veljal nasprotnika okoli 50% letal, ki so sodelovala pri napadu.

Nemška organizacija »Todt« dela nove ceste v Bolgariji

Sofija, 18. maja. s. Vpoklicali so 4000 delavcev za delo novih cest v Dobrudži. S sodelovanjem nemške organizacije »Todt« bodo poleg tega poleti zgradili za 1000 kilometrov novih cest, s katerimi bodo povežali največja gospodarska središča v Bolgariji.

Nov poveljnik angleškega vojnega brodovja na Sredozemskem morju

Rim, 19. maja. s. Podadmiral Henry Harwood je bil imenovan za vrhovnega poveljnika angleških mornariških sil v Sredozemlju ter bo prevzel mesto admirala Cunninghama. Ta bo kot član zavezniškega vojnega sveta odšel v Washington. O vzrokih te spremembe v uradnih krogih molčijo, toda v angleških vojaških krogih gre glas, da je do tega prišlo zaradi tega, ker je angleška mornarica zadnje mesece imela le slabe uspehe v Sredozemlju.

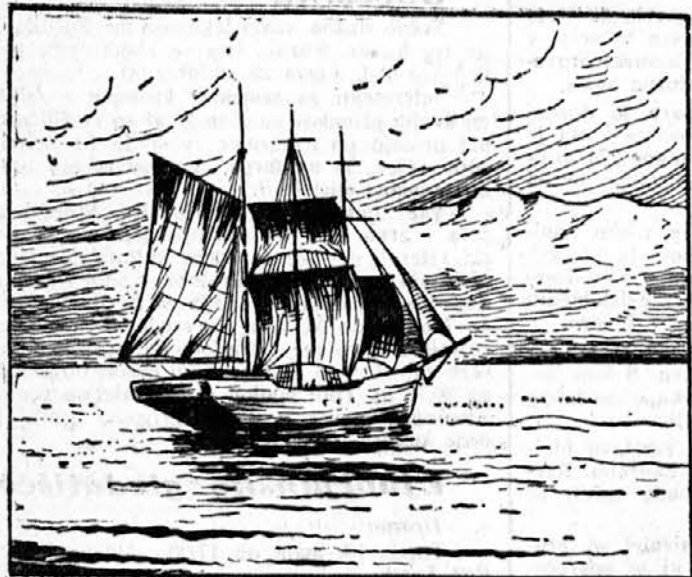
Na Japonskem bodo v bodoče zaprli veliko trgovin, ki se bavijo z nadrobno prodajo blaga, da tako dobijo več delovnih sil za japonsko vojno industrijo in za podjetja, ki so življenjske važnosti v okviru vojnega gospodarstva. Pri sprejemanju v ta podjetja bodo v prvi vrsti upoštevani svoji vojakov na fronti.

V Novem Sadu nameravajo postaviti za 1.2 milijona pengov veliko klavnico, ki bo središče za izvoz mesa iz Madžarske v Italijo. Klavnica bo še letos pričela obratovati.

Andrejčkov
J o ž e:

Zalost in veselje

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

Roman
v slikah

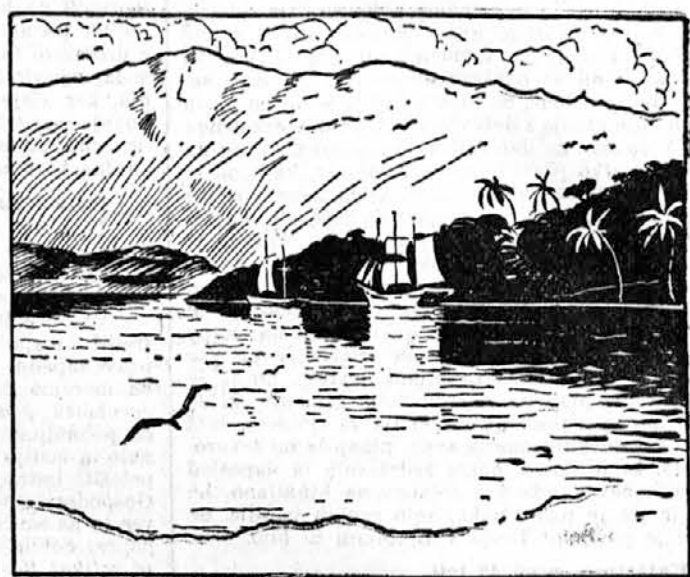
625.

Bilo je krasno jutro, tako, kakršnega je dano uživati samo mornarju, svobodnemu sinu sredi morskih planjav, ko je »Lastavica« z vsemi jadrji plula proti Kalkuti. Mornarjem se je kmalu odprlo širo pristanišče, v katerem je kipel nešteto jamborov proti nebu.

626.

Robert in Ferdinand sta bila že zvedela, da je »Lastavica« priplula v luko. Komaj je Aleš stopil na breg, mu je že planil nasproti ljubljani brat. Objemanja in pozdravljanja ni bilo ne konca ne kraja. Po toliki žalosti sta se brata spet sešla v novem veselju!

627.

V nekaj dneh sta bili obe ladji pripravljene za odhod in odrinili so iz Kalkute proti domovini. Spotoma pa je Robert hotel obiskati še nekoga prijatelja, ki je imel posestvo ob reki Indu. Ladji sta torej zavili v rečno ustje ter kmalu pripluli v prelepe kraje.

Japonščina »vražje težek« jezik

Pisalni stroji z 2.340 znaki. Prvi angleški govor v londonski poslanski zbornici

Japonsko cesarstvo, ki je bilo, kakor pravi »godovina«, oziroma ustno izročilo, ustanovljeno pred 2600 leti, se med drugim ponaša tudi s tem, da ima največji odstotek dijaštva na svetu. Sv. Francišek Ksaverij, ki je leta 1549. ustanovil prvi katoliški misijon na Japonskem, pravi v nekem svojem poročilu, ki ga je poslal v Rim Lojoli, med drugim tudi naslednje o Japoncih: »Velika večina ljudi zna brati in pisati, zaradi česar se lahko zelo hitro nauče molitvic in božjega nauka.«

Vprav zaradi te velike prednosti japonskega ljudstva pred drugimi narodi so se tudi časopisi lahko zelo razširili in dostikrat se zgodi, da razne založbe niti ne morejo sproti ustreči željam bralcev, ki bi radi vedno novih knjig in z njimi novega pouka in razvedrila.

Ce pomislimo, da je japonski jezik zelo težak — nek španski misijonar, ki se je že precej dolgo tega tudi mučil na Japonskem, je napisal, da je japonščina naravnost »vražje težek jezik« — se bomo čudili japonski učenici se mladini, da je tako vztrajna, čudili pa se bomo tudi dejstvu, da je pismenost prodrla tako daleč v nižje ljudske plasti

in da so zelo izobraženi in omikani tudi manj premožni sloji prebivalstva.

Podlaga japonske pisave — 4000 let stari kitajski znaki

Morda je že znano, da so Japonci prevzeli svojo pisavo ki je zelo slikovita, po starodavnih kitajskih znakih, kakršne so za pismo izražanje svojih misli Kitajci uporabljali že pred kakimi 4000 leti. Vsaj podlaga sedanje japonske pisave so bili ti kitajski znaki, in številni med njimi danes že nimajo več tistega pomena, kot so ga imeli nekoč. Japonci so jih priročno po svoje, kakor jim je bolj ugajalo. Tudi izgovorjajo jih precej drugače, kot pa so jih nekoč Kitajci.

Spričo tega je razumljivo, da je tako nastala nova, zelo zamožna pisava, ki se je ni kar tako lahko naučiti in zahteva precej truda pri učiteljih in učencih, preden se je mladina nauči. Vsaj približno sliko, da japonski jezik, oziroma japonska pisava ni kar tako enostavna, si ustvarimo, če pomislimo, da imajo japonski pisalni stroji nič manj ko 2340 znakov.

Razne vrste pisav

Japonci imajo v glavnem dve vrsti pisave: tako imenovano »katakana«, ki odgovarja nekako naši tiskani in ki jo Japonci doka malo uporabljajo, ter »hiragana«, ki naj bi odgovarjala naši kurzivni pisavi. To pisavo poučujejo po zlogovnici »iroha«, kakršno si je zamislil v 19. stoletju budistični duhovnik Kobobaiši. Poleg omenjenih dveh imajo pa Japonci še neko drugo pisavo, ki jo tudi zelo malo rabijo in ki se imenuje »manyogana« ter ima približno 10.000 znakov, in slednjič še pisavo s črkami »osho«, nekako kurzivno, »ležeči tisk«, ki ga je zelo težko brati.

Osem temeljnih znakov

Japonski otroci se v šoli najprej začno učiti samo pismenk »iroha« ter skušajo sprva priti tako daleč pri svojem učenju, da znajo gladko napisati z roko osem temeljnih znakov, tako imenovanih »hatten« (osem točk), šele potem pa se polagoma začno spuščati v »širno morje« najmanj 2 do 3 tisoč znakov, ki jih pozna omenjena pisava.

Da bi zadostili veliki prirojeni želji Japoncev, da se nauče pisati in brati ter da japonsko ljudstvo postane čim bolj izobraženo in omikano, so organizacijo šolstva v državi vzhajajočega sonca zelo podrobno izvedli in izpopolnili.

V starih časih so obiskovali višje šole samo knezi in dostojanstveniki, ki so se nazvali kitajeke

in indijske omike, edinih, kar so jih tedaj poznali. Leta 701. je prodrla splošna želja po ustanovitvi

lastnih domačih višjih znanstvenih zavodov

Takrat so potem tudi res odprli osrednji kolegij, imenovan »Daigaku« (ki naj bi bil danes nekaka japonska univerza), ter pokrajinske šole, imenovane »kokugaku«. Ustanovljene so bile pozneje tudi javne šole za revne otroke. V njih so poučevali budistiški duhovniki. V kratkem je bilo takšnih šol odprtih 15.000.

Okrog leta 1000, ko angleško ljudstvo še ni govorilo svojega lastnega jezika — piše »La Domenica del Corriere« — (vemo, da je bil v angleški poslanski zbornici prvi govor v angleščini šele leta 1363.) so na Japonskem procvitali krogi razumnosti in izobraženci so govorili med seboj v jasnem in blagovnečem jeziku.

Danes je na Japonskem

45.000 šol raznih vrst in stopenj

Obiskuje jih približno 13 milijonov učencev in dijakov. Od teh šol je okrog 26.000 obveznih osnovnih šol, v katere hodi nekako 11 milijonov malih šolarjev. Za ljudskimi šolami so potem srednje šole,

ki jih danes obiskuje okrog 3 milijone dijakov, ki so porazdeljeni na 17.000 šolskih poslopij, v katerih je tudi v zdravstvenem oziru preskrbljeno za vse. Iz srednje šole gre Japonec lahko na vseučilišče samo tedaj, če je prej obiskoval neko višjo šolo, imenovano »koto-gakko«. Ko tu naredi predpisane izpite, se sme vpisati na to ali ono fakulteto, kjer po tri ali štiri letnem študiju polaga končni izpit in prejme diplomu. Izpiti na japonskih vseučiliščih pa so zelo težki in natančni. Kdor hoče postati doktor — doktorsko diplomu imenujejo Japonci »gakuši« — mora prestat še novo preskušnjo pred izpraševalno komisijo, ki jo sestavljajo člani fakultetnega sveta.

Na Japonskem je danes

47 vseučilišč

Prav tako imajo tam tudi številne poklicne, mornariške in druge šole, v katerih se mladina usposablja za posebne stroke in poklice. Vse te šole so tudi izredno dobro obiskane. Ze to dejstvo samo kaže, kako zelo ukaželjna je japonska mladina. In ta japonska mladina je tista — končuje člankar omenjenega italijanskega tednika — ki danes z uničujočimi zmagami nese še dalje tradicionalno slavo dežele vzhajajočega sonca.

Ob Maginotovih utrdbah že raste žito 92.000 ha zemlje, ki je bila prej iz vojaških razlogov opuščena in zanemarjena, so že lansko spomlad obdelali

Nekoč je francoska Maginotova utrjena črta slovela kot nepremagljiv zid, preko katerega ni moglo prodreti z nobeno, še tako močno vojsko. Toda dogodki, ki so se na evropskem zahodnem bojišču začeli z bliskovito naglico odigravati po 10. maju 1940, so pokazali, da je Maginotova utrjena črta sicer res močan obrambni zid, da pa to še ni dovolj, če pa je za takšnim močnim zidom vse drugo gnilo... Tako je bilo s to Maginotovo črto nekoč in bo o njej tudi zgodovina vedela povedati svoje.

Danes pa so nekdanje Maginotove utrdbe postale slovite po čisto nemem drugem. Ze nekaj časa je od tega, odkar so iz njih pospravili vse, kar naj bi služilo vojski na bojnem polju. Izginili so iz njih težki topovi, razdejana in na vse strani so bila raznesena strojniška gnezda, podrla so se mrki zidovi, za katerimi so se nekoč skrivala ogromna skladišča streliva ter drugih vojaških potrebščin, in zamašile so se slednjič tudi številne odprtine, iz katerih so kukale še pred dvema letoma morilne cevi vseh mogočih kalibrov. Pa tudi bližnja okolica teh, nekdanj tako čudovito utrjenih in takorekoč čez noč razpadlih francoskih postojank, je zdaj dobila čisto drugo lice. Dobila je obraz mirne dobe, ko se je človek na drug način zagledal v zemljo: ne več z namenom, da bi ga varovala pred sovražnikovimi krogami, pač pa, da bi mu dajala kruha, čimveč tega dobrega, vsakdanjega kruha, za kate-

rega človek vedno bolj prosi in vedno več žrtvuje. Skoraj vse tisto ozemlje ob nekdanji Maginotovi črti, ki je bilo nekoč »iz vojaških razlogov« tako-rekoč čisto opuščeno in zanemarjeno, se vedno bolj spreminja v rodovitni svet, v žitna polja, ki naj bi vsaj v neki meri prispevala k celotni oskrbi z živežem.

Področje, ki je nekoč služilo ob Maginotovi bojni črti vojnim namenom in prav zato ostalo neobdelano, meri 127.000 ha — piše »La Domenica del Corriere«. Od tega je bilo do 31. maja lani razoranih in skrbno obdelanih že 92.000 ha. Na površini kakih 74.000 ha so do tedaj tudi že posejali žito.

Poročilo iz omenjenega vira dalje pripominja, Poročilo iz omenjenega vira dalje pripominja, da so vse semensko žito, kolikor so ga ob nekdanjih Maginotovih utrdbah potrebovali za setev, pripeljali iz Nemčije. Pa ne samo seme, tudi gnoj so pripeljali od tam.

Od srede septembra 1940 do maja 1941 je delalo na tem področju vsak dan 13.387 kmetov in brezposelnih delavcev. Orodje in vprežno živino jim je dala na razpolago nemška vojska. Tudi poljedelske stroje in plemensko živino, med drugim 387.720 krav, je dala na razpolago Alžacija. Računajo, da so do zdaj za obnovitev in povzdigo kmetijstva v Alžaciji porabili že približno 52 milijonov nemških mark denarja.

Ivan Zorič

711 km

Zapisi in vtisi s študentovske poti

Ko je kritik prebral ta potopis, ni bil nič kaj preveč zadovoljen. Sklonil se je k svoji knjižni omari in izvlekel iz nje nek potopis.

»Vem!« sem ga brž razumel. »Toda tisoči lahko hodijo po isti poti, skozi ista mesta, a vsak jih po svoje doživlja!«

»Res!« je dejal kritik, »a Bog ne da, da bi vsak izmed teh svoja doživljanja tudi napisal...«

Tudi to je kritika.

To bi naj bil uvod, pa je bolj opravičilo.

Trieste

Kakor da bi bil Bog ve kako daleč od doma. Nerodno mi je, ko hodim po neznanih ulicah, in zdi se mi, da vzbujam pozornost. Prav za prav nisem do včeraj imel namena zapustiti Ljubljane. Po krepki urednikovi injekciji v obliki honorarja sem se le odločil in danes sem že sedel v vlaku, ki si je rezal pot skozi ljubljansko megle.

Medlo zaspano govorjenje, sunek, vedno hitrejša udarjanja koles, nekaj brlečih lučk zaplava mimo okna, zdrvimmo preko ceste, mimo hišice in edinega zaspanega človeka, ki sloni ob zatvornicah in potem zaprem oči...

Počasi se svetlika. Čudno vreme. Kaže, da me bo sončna Italija sprejela z dežjem. Počasi se oblaki le izgubljajo in z njimi vred moja dremavost.

Cemu prav za prav na potovanje? Sam ne vem. Milan mi piše od doli: »Pridi! Si bova malo ogledala svet!« Sicer pa je njemu več do znamk, ki si jih bo skušal na potu dobiti, kakor pa do vsega drugega. Doma so mi sicer odsvetovali, češ, muzeji so itak

najbrže zaprti, itd., kaj boš še hodil? No, to me niti najmanj ne moti. Saj se zanje že od nekdaj nisem preveč navduševal. Kadar sem v muzeju, me prime nerazumljiva želja, da bi se postavil tja nekam v kot in čakal gledalec. V muzeju ima človek občutek, da mu brada kar vidno raste in žepna ura mu prične zaostajati. Pa še eno slabo posledico imajo muzeji. Ko prideš na sveži zrak, ti vse stvari, od prospektov pa do kipov, diše po trohnboli. Sicer pa bomo še videli, kako bo...

Čuden občutek ima človek, ko prvič zagleda morje. Jaz sem si vso stvar predstavljal mnogo bolj tragično in sem pričakoval, da bodo ljudje v vlaku, ko bomo zagledali morje, prišli od veselja skakati in klicati: »Thalatta! Thalatta!«

Pa ni bilo nič!

Najbrže sem zaradi tega zelo začuden gledal ljudi, kajti neki gospod me je nagovoril in razložil sem mu svoja pričakovanja. Dejal je, da kaj takega res ne bi smel pričakovati in sicer, ker prvič nihče grško ne zna, drugič pa, ker so ljudje morja navajeni in hodijo mimo njega, kakor hodijo pri nas mimo branjev... Milana sem dobil. Jutri pa v svet...

Benetke

»Ugani!«

»Ne vem!« pravim in brskam dalje po prospektih.

»Daj, daj! No!«

»Če me ubiješ, pa ne vem, kaj bočeš!«

»Torej: črnolasa ali...?«

»Torej črnolasa!«

»Točno! Zmožen dečko! Vesel sem, da se v tebi nisem zmotil. Kam pa jutri?«

»Pusti me! Ravno premišljujem, kje bi začela.«

Danes sva prispela v Benetke. V prvem hipu sem se navdušil. Prvo noč bova prespala pri očetih jezuitih Milan je dobil v Vidmu neko pismo za samostan. Dolga sva blodila po ozkih ulicah in

malih mostovih in sidenjih le srečno pripotovala v samostan, kjer so nama odkazali sobico. Tik ob morju prebivava.

Pater naju je prijazno vprašal, če se bova malo okrepcala. Ne, ne, sva dejala, saj sva pravkar malicala. Ob teh besedah me je želodec krepko dregnil med rebra. K sreči je bil pater tudi sam nekoč dijak in je poznal take fraze. Kmalu smo sedeli za okroglo mizico.

Z okna imava sijajen razgled. Topla noč je danes. Tik pod najinim oknom se pogovarjajo ribiči. Nekdo poje v noč s počasnim otočnim glasom. Pozno se razidejo in potem je samo od časa do časa slišati, kako gre kdo mimo, in kmalu zamrejo koraki v ozki ulici... Tako znano se mi vse zdi in vendar mi je tako tuje. Hiše, pomoli, morje... Majhen parnik vozi proti obali. Odsev žarometa drsi po morski gladini...

»Tam spodaj morata biti nekje otoka...«

Molčim in potem samo gledava v noč.

Benetke

Čisto zbit sem. In zdaj mi hoče Milan še predavati o znamenjih...

Vse popoldne sva hodila okrog. V cerkvi svetega Marka sva si ogledovala galerijo. Komaj, da sva se mogla otresti »ciceronov«. Ne razumem, zakaj naju imajo vsi za Nemca. Najbrže zaradi pumparije, ki jih nosiva.

Zdi se mi, da človeška moč in volja propadata. Nikdar več ne bodo nastale take umetnine. Milijoni kamenčkov, mozaiki, mozaiki, da prične človeka kar glava boleti. To ni samo umetnost. Tu je treba tudi volje. Milan izpušča besedico »tudij«. Sklenil sem, da z njim ne bom več razpravljala...

Ko sva se danes slikala pri »Mostu vzdihljajev«, naju je nagovoril neki gospod. Kmalu smo se seznanili. Hrvat je, trgovec, in sedaj prebiva v nekem manjšem mestu. Iz Zagreba je prišel pred dvanaajstimi leti. Pravi, da ne misli več iti nazaj. Tu v Benetkah je sedaj z vso svojo družino na oddihu za nekaj tednov.